

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. X. De perfecta gratiarum actione post Communionem, & feruore in bonorum operum progressu: & quòd omnium fauorum, qui percipiuntur ratio sit spirituali Patri reddenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39652

vulgaris, communem tenens vitæ Christianæ viam multa cognoscat & af-
lequatur: multò tamen sunt plura, quæ supersunt, & perfectis penetranda,
magnaque voluptate degustanda referuantur. *Omnes tamen manducauerunt,
& saturati sunt*: nam etiam imperfecti iuxta necessitatem & capacitatem su-
am saturantur.

AD HÆC ex vnaquaque Communione, si dignè, vt oportet, commu-
nices, supererunt tibi reliquiæ, meritò custodiendæ, & in tuto collocandæ.
Semper enim Dominus noster veritates, sensa, & affectus excellentes im-
primit, quos meritò debeas interdium ruminare; spiritualiter iterùm eisdem
lumens vt copiosiores ex diuino hoc Sacramento fructus percipias; vt im-
pleatur quod dixit Dauid: *reliquia cogitationum Sanctarum diem festum agent
tibi*; & ei, qui illud celebravit. Quid enim aliud est frequens Communio spi-
ritualis, quam reliquiæ Sacramentales, ex quibus tot res hauries de ipso Do-
mino, quem suscepisti, cogitandas, vt singulis diebus & horis illum com-
edere & ruminare videaris. Idèd enim in libro Canticorum de Sponsa dicitur:
Guttur tuum sicut vinum optimum, hoc est plenum vino optimo: *dignum
dilecto meo ad potandum, labiisq; & dentibus illius ad ruminandum*, quando autè
hoc melius fit, quàm in ipsa Communione: tunc siquidem guttur est cælesti
hoc i vino, repletum, quod generat virgines: per quod ita pertransit, vt semper
tamen dulcissimas reliquias in eo relinquat; dignissimas quæ ruminantur,
& cum eisdem oblectentur omnes Christi & sponsæ eius Ecclesiæ amato-
res.

CAPVT X.

DE PERFECTA GRATIARVM ACTIONE POST

Communionem, & seruore in bonorum operum progressu:

*& quòd omnium fauorum, qui percipiuntur ra-
tio sit spirituali Patri red-
denda.*

QUAMVIS considerationes hactenùs positæ non solum sint vsui
ad præparationem pro suscipienda Communione; sed etiam ad
gratiarum actionem post susceptam; ponemus tamen hic ex-
cellentes aliquot humilitatis & gratitudinis affectus tunc exci-
tandos & exercèdos, qui mirificè depinguntur in ijs, quæ dixit
ac fecit RUTH, videns quantis gratijs, ac fauoribus Booz illam prosequere-
tur: de qua subiicit sacer textus: *quod cadens in faciem suam; & adorans super terram
dixit ad Booz: vnde mihi hoc vt inuenirem gratiam ante oculos tuos: & nosse me*

Tom. 1.

PPP

digna-

*Fragmenta
sunt aliter-
do mysteri-
orum.*

*Communi-
o
spiritalis.
g Psal. 75. 11*

h Cant. 7. 9.

i Zach. 9. 17.

*a Ruth. 2. 10
15.*

dignareris peregrinam mulierem. Inveni gratiam apud oculos tuos, Domine mi qui consolatus es me, & loquutus es ad cor ancille tue, quæ non sum similis unius puellarum tuarum. In his verbis continetur, quidquid ad perfectam gratitudinem post Communionem spectat. Quæ gratitudo tres actus complectitur. *Primus* est, agnoscere, & maximi facere hoc beneficium cum affectu humilitatis, reuerentiæ, & admirationis; hinc ob magnitudinem beneficij, & Domini illud conferentis; inde verò ob summam nostram indignitatem. *Secundus* actus est, eundem Dominum laudare cum summa interna cordis, & externa oris oblatione ad omnia, quæ ipsius fuerint obsequij. Hos sequitur *Tertius* actus, qui consistit in operibus præstandis, ac reddendis pro tanto beneficio accepto, sicut iam declarabitur.

§. I. *Affectus Humilitatis & Admirationis.*

1.
Adoratio.

a *Iob. 42. 6.*
b *Gen. 18. 27.*
c *Dan. 10. 9.*

2.
Admiratio.

d *Sophon. 1. 8.*

PRIMUM itaque statim post Communionem, attendens, quantum beneficium Christus D.N. in te contulerit, debes, quemadmodum RVTH, *in faciem tuam cadere, eumq;* profundissima reuerentia adorare interiori & exteriori: te ipsum omninò abijciendo, & indignum iudicando, qui oculos tuos leues in cœlum; sentiens de te ipso, quòd sis puluis, terra, & nihilum; & indignissimus, qui in conspectu Dei sis, eiusque fias habitatio. Hoc modo a IOB se humiliabat, b ABRAHAM, c DANIEL, alijque Sancti, quos Deus visitabat: qui toto corpore sese prosternebant, & vultus eorum herēbāt terre, quia non poterant ultra se submittere; libenter iā facturi, si potuissent: spiritu autem demittebant se vsque ad nihili abyssum, adorantes Deum in spiritu & veritate; sibi ipsis tribuentes, quod ipsorum erat, scil. non ESSE; Deo verò, quod ipsius est, ipsummet scil. ESSE infinitum, cuius comparatione quicquid est creatum, est quasi nihilum.

HINC procedit affectus ille, tantæ admirationis, qua dicit anima; quasi altera RVTH: *unde mihi hoc unde inquam tantum mihi bonum, ut me Deus meus visitet, meque alloquatur? unde hoc mihi, ut gratiam inueniam in oculis eius? & dignetur me agnoscere, adeoque familiariter mecum agere, ut in Domum meam ingredi, & in ea hospitari velit?* Quæ ego sum, nisi peregrina quædam & aduena, proditorum parentum filia, in moribus peregrinis, & ab omni virtute alienis nutrita; à Deo eiusque amicitia separata, vagans per oēs terræ creaturas, linguæ cælestis ignara, & tanquā mancipiū obsequijs Dæmonis dedicata. Unde igitur mihi ut Deus me tanquam filiam & domesticam tractet; faciatq; suis domesticis æqualem! Si Deus me pro meritis visitaret, id facturum fuisset tanquam Iudex ille, de quo dicitur d *Visitabo super omnes qui induti sum ueste peregrina: nā semper indui ego habitum valdè alienū à ciuibus Christi: iactans potiùs mundi pompas, quam-*
obrem

obrem dignaeram, quæ visitaret; vt tãquam temeraria puniret; vt, quæ e *nõ*
habens vestem nuptialem, audeam ad diuinam hanc mensam accedere. Vnde
 igitur hoc mihi! vt cum talis sim, visitet me Deus, qui talis est: tales sunt hu-
 militatis & reuerentiæ affectus, quos Dei visitatio efficere solet, quemad-
 modum apparuit in ijs, quæ f. *S. Elizabeth* dixit, quando Virgo Sanctiss. eam
 visitauit.

SED nihil mirum, animam in huiusmodi occasionibus admirari, quæ
 & lucē habet & experiētiā supremi illi⁹ beneficij, quod verbis illis R V T H
 exprimitur, *vt inuenirem gratiam ante oculos tuos, & nosse me dignareris*: quid e-
 nim pretiosum magis esse potest, quàm gratiā inuenire coram Deo? & quid
 magis fortunatum, quàm ab ipso Domino speciali amore diligi; & familia-
 rem ad eum cum eo cōsuetudinem habere? quid deesse potest ei, qui gratiam
 inuenit apud omnipotentem? si tanti homines faciunt, gratiam inuenire
 coram principibus terræ: quantò plurius meritò facient iusti, quòd gratiam
 inueniant coram Rege cœlesti? & si terreni principis gratia tanti fit, eò
 quòd illa terrenorum bonorum principium habeatur: quantò magis cœle-
 stis principis gratia æstimanda est quæ fons est innumerabilium bonorum
 cœlestium: Hæc aditum præbet cum summo principe agendi familiariter,
 quoties voluerit, tãquam amicus cum amico; quia Deus illi secreta sua ma-
 nifestat, & ad cor eius loquitur verba magnæ iucūditatis & consolationis.
 Hæc causa est, ob quam ille plurimas animæ cōferat diuitias; quasdam qui-
 dem tanquam perpetuos *census*, augmenta scil. virtutum: alias quasi *monilia*
 & pretiosa donaria, quales sunt consolationes & gratiæ gratis data. Ob
 hanc etiam eleuat illū Deus ad officia valdè gloriosa domus suæ tanquam
 instrumento illo vtens, ad clarissima, & Ecclesiæ suæ vtilissima facinora,
 hæc magnam ei tradit potestatem, ad benefaciendum alijs oratione, & in-
 tercessione sua: propterea quòd præcipuum apud Deum ipsum locum ha-
 beat, ex quo prouenit, vt iusti illum venerentur; & Angeli libenter cum eo
 versentur; homines amicum illum habere cupiant; Dæmones verdè timeant
 tanquam hostem. Denique Deus eum habet sub protectione sua, & nouit
 g *ex nomine*: approbans eum in terra, & electum, ac designatum habes ad su-
 um cœlum. O felices, qui gratiam inueniunt coram Deo suo! Inuenit illam
 h *Noe*, & liberatus est à diluuiio; inuenit *Loth*, & ereptus est ab incendio So-
 domorum; inuenit *Abraham*, & reuelauit ei Deus arcana sua; inuenit i *Moy-
 ses* & loquebatur cum Deo facie ad faciem, qui eum fecit Deum Pharaonis, *kin-
 neni* VIRGO sacratissima, & eleuata est, vt esset mater Dei! O D E V S cordis
 mei; inueniam ego gratiam in oculis tuis: & hoc mihi fatis. qui enim grati-
 am inuenit apud te, omnia etiam inuenit in te.

E T hoc est, quod tantam humilibus adfert admirationem: & propterea

c. Mat. 22. 12

f. Luca 1. 9

Eorum qui
 gratiā apud
 Deum inue-
 nerunt præ-
 rogatiua.

g. Exo. 33. 12

h. Gen. 6. 8.
e. 19. 19.

c. 18. 3.

i. Exod. 33.

11. 17. & c. 1.

7. 1.

k. Luca 1. 30

Ecc. 3. 20

*Humilitas
gratiam in-
uenit.*

1. Cor. 2. 12

in Ioan. 1. 16.

*Deus ad ho-
minem di-
uersit.*o Dan. 14.
37.

tantum bonum consequuntur, quia humiles sunt. nam humilitas ad eam
 celsitudinem obtinendam disponit. quemadmodum Ecclesiasticus signifi-
 cat; cum dicit, *quanto magnus es, humilia te in omnibus: & coram Deo inueni-
 gratiam.* & cum bonum hoc tanti faciant, etiam si ex beneficijs prius accep-
 tis aduertant, se gratiam hanc etiam immeritos apud Dominum inuenisse:
 valde tamen semper suspirant, vt eam denuò inueniant: pro qua valde cla-
 mant, seque vt eam assequantur, magis ac magis humiliant. quemadmodum
 apparet in eo, quod Rv T H paulò pos adiecit, dicens: *Inueni: vel inueniam
 gratiam apud oculos tuos, Domine mi, qui consolatus es me, & locutus es ad cor an-
 cilla tua.* quasi diceret: vtinam pergeres, & gratiam continuares, quam exhibe-
 re cœpisti ancillæ tuæ, quamuis ego eius indigna sim. Non ignoro in do-
 na tua Domine; quia *tui spiritus* ea mihi *manifestat*: facitq; , vt ipsa experien-
 tia illa sentiam: sed fateor, illa non esse mea, nec me eis dignam: quare sup-
 plex oro, vt ea in me conferuare, & augere digneris: n *gratiam* mihi *pro gra-
 tia* largiendo, vnã scilicet post alteram, adiuuans me, vt prius accepta be-
 nè vtenti nouam aliquam & maiorem conferas. Hoc totum consuevit ita
 geri valde excellenter, in ipsa Communione; in qua populus Christianus v-
 niuersim inuenit gratiam coram Deo, vt sint habitatio Iesu Christi filij ei-
 us: sed is præcipuè, qui cum debita humilitate & reuerentia communi-
 car. Nam dic mihi, quodnam certius indicium potest aulicus quispiam ha-
 bere, quòd gratiam inuenierit apud suum Regem, quàm quod Rex digne-
 tur ipsum in propria domo visitare, & in ea hospitari? etiam si enim occul-
 tus veniat & in alieno habitu: signum tamen id est ingentis ipsius amoris.
 siquidem statim in ipso aditu ei se manifestat: & cū eo tanquam cum amico
 agit. Quomodo igitur non erit magnum indicium, quod gratiam inuenie-
 ris apud Christū cœlestem Regem, si te hoc modo visitat in hoc Sacramen-
 to? nam etsi in alieno habitu ingrediatur, ad cor tamen verba loquitur, ma-
 gni solatij & recreationis. quæ verba impellunt te, vt magna cum admira-
 tione ei dicas: *unde hoc mihi vt gratiam inueniam in oculis tuis* meique recorde-
 ris: cum ego meritis potius sim vt obliuisceris? Hic est nobilis ille affe-
 ctus gratitudinis humilis: & gratæ humilitatis: quæ in Daniele enituit, cum
 Hababuc ferret illi prandium, quod is pro suis messoribus preparauerat,
 conuersus enim ad Deum, qui illud mittebat, dixit: *o recordatus es mei Deus,
 & non dereliquisti diligentes te.* O Deus omnipotens, quomodo es recorda-
 tus vilis huius serui tui? gratias tibi ago ob memoriam, quam habuisti mei:
 dum pretioso hoc prandio mihi indulgere voluisti. Laudent te iusti omnes,
 qui gratiam in oculis tuis inuenierunt; eò quòd volueris, me vnū ex eis esse.
 Utinam semper nouam hanc gratiam inuenirem, qua semper in tuo obse-
 quio magis ac magis crescerem.

SED ne silentio prætereamus verbum illud raris humilitatis, quod RUTH dixit: *Locutus es ad cor ancilla tue, quæ non sum similis unius puellarum tuarum.* Booz enim FILIAM illam appellauerat, illa verò ancillam se nominat, & adhuc iudicans hoc multum esse, magis se ipsam abijcit, & in ultimo loco post omnes eius famulas se collocat, tanquam indignam, quæ inter eas numeretur. Quid autem est hoc aliud, quàm docere nos duos gradus, siue affectus excellentissimæ humilitatis, quam Dominus noster ijs communicat, quos visitat: alter est erga ipsum Deum; cum quis non se iudicat dignum nomine filij: satis multum reputans, quòd sit vel seruus: quemadmodum Beatissima Virgo, cum Angelus ei, matris Dei dignitatem obtulisset, illa se per ANCILLAM Domini nominauit; & ut talem obtulit se ad eius Domini seruitium; qui eam volebat habere matrem. Familiare enim est diuino spiritui, huiuscemodi humilia valde sensa largiri, quando ipsius Dei, qui tales fauores facit, magnitudo consideratur. Nam quemadmodum S. Petrus, videns Christum D. N. in sua nauì exercentem tantam potestatem, admiratione & humilitate plenus, dixit: *q Exi à me Domine, quia homo peccator sum;* ac propterea indignus, qui apud me in mea nauì maneas. ita etiam verus humilis, cernens ipsummet Christum intra nauim sui corporis in Sacramento ingressum cum magna humilitate & stupore dicere solet: *discede à me Domine, quia abominandus peccator ego sum, & indignissimus, apud quem hic maneas.* Sed præter hunc affectum erga Dominum solet verus humilis habere alium affectum humilitatis erga reliquos homines: minimum se iudicans eorum, qui Deo seruiunt; imò indignum, qui cum illis conferatur: quemadmodum S. Paul. r *minimum* se vocabat *Apostolorum,* & *indignum, qui Apostolus vocaretur.* Lumine enim visitationis huius cælestis, adeò de se ipso demisè sentit; ut existimet, nullum esse posse minorem se inter eos, qui magno huic Deo deseruiunt: in cuius conspectu se tanquam nihilum iudicat.

§. II. *Alij actus & opera gratitudinis.*

EX his humilitatis affectibus oriuntur alij admirandæ gratitudinis: nam verè humilis quantum valet & potest, laudat quodcunq; donum, etiamsi minimum. videns enim suam indignitatem, Dei verò donantis magnitudinem & maiestatem, semper donum iudicat magnum. Quando autem donum verè in se est magnum: non habet verba, quibus illud possit satis laudare: quare obmutescit, silentio ipso venerans, quod non potest iuxta desiderium suum satis magnificare. Eum in modum, quo RUTH gratam se ostendit, ut dictum est, etiam primum beneficium à Booz sibi collatum, esset aliàs satis exiguum; quia non aliud erat, quàm quod ad colligendas spicas in agro illo admitteretur; & liceret ex aqua bi-

Humilitas
erga Deum.

p Luca 1. 38

q Luca 5. 8.

& Proximis.

1. Cor. 15. 9.

Gratitudo.

Silensium
Summa laus

bere, ex qua pueri bibebant. At quando postea adiecit, ut etiam panem comederet, ex quo ipsi messores; & quod posset quasi cum illis metere, tacuit, non sciens quid diceret: sed venerata est silentio pietatem, qua illum erga se uti videbat. Quid verò fecisset, aut dixisset, si vel olfacere potuisset, quod postea euenit: quod ipse scilicet Booz, ipsam esset sponsam accepturus; & participem facturum diuitiarum suarum, allectus ab humilitate & modestia eius, quae tantam gratitudinem, ob tam exigua dona ostendisset.

serm. 51. in
Cant.

HINC discas, gratissimum animum gerere ob quodcunque beneficium, quod tibi Deus contulerit, quantumcunque (ut S. Bernard. ait) illud videatur minimum. Illud enim alteri maiori initium dabit. Humili namque & grato nouam Deus gratiam confert. Et quod humilitas & gratitudo magis crescit, eò solet doni ac beneficii magnitudo crescere. Et propter hanc causam Christus D. N. non solum a gratias egit, quando voluit panem consecrare, & suis Apostolis distribuere; sed etiam quando b *benedixit quinque panes hordeaceos*, cum voluit quinque millibus hominum eos distribuere. Sed quoniam maiora beneficia maiorem etiam merito gratitudinem exigunt, hinc est, quod, cum hoc Sacramentum instituit, bis gratias egerit; semel antequam panem consecraret, & iterum ad finem Cœnæ, cum c *hymnum confectum* diceret, ut intelligeremus ad eò esse hoc beneficium excellens, ut vel sola spes illud recipiendi digna sit gratiarum actione; multò verò prolixiori, postquam sumptum erit. Et ne in hac re incuria aliqua obreperet: ipsummet nomen, quod frequentius Sancti diuinum hoc Sacramentum appellant, reuocat in memoriam hanc obligationem, eiusque causam. nomen enim EUCCHARISTIÆ duplicem habet significationem. Nam S. Irenæus & S. Iustinus dicunt, significare *actionem gratiarum*; S. Thomas & alij Doctores communiter interpretantur *bonam gratiam*. & quia bona est eminenter, inuitat nos ad gratias excellenter agendas. Siquidem id eò nobis datur, ut sit oblatio laudis, & actionis gratiarum ob reliqua dona & beneficia, quæ Dominus ipse nobis largitur, iuxta illud Dauidis: d *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi: calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo*, quasi dixerit pro gratiarum actione de reliquis beneficiis, quæ mihi Deus contulit, accipiam hoc diuinum Sacramentum, laudans & benedicens sanctum eius nomen.

a Matt. 26.
26.
b c. 15. 36.

c Matt. 15. 20

Euchari-
stia.

Lib. 6. c. 34.
Apol. 2. pro
Christi. ad
finem.
3. p. 9. 73. a. 4.

d Ps. 115. 12.

SED non debet sistere vera animi gratitudo in solis considerationibus, ac meditationibus. nec in solis laudibus & hymnis verborum; nec in solis propositis offerendi etiã magna opera: sed curandũ, ut re ipsa fiant iuxta finem, in quæ ipsa cõmunio dirigitur. Neque enim magis ingenuè gratũ te pro accepto beneficio exhibebis, quã si eodẽ vtaris ad eiusdẽ Dei gloriam, & in finem, propter quẽ illud ipse contulit. Et quemadmodũ animæ cibus tendit ad recuperan-

das vires, ad ipiritualiu virtutu opera exercenda, quib. ipiritualis gratia vi-
ta conseruatur & augetur: ita vera gratitudo sacrae comunionis in eo confi-
stit, vt statim manū apponamus, ad opere ipso exercenda bona desideria. dā-
do operā, vt perfectē ea exequamur, quæ nobis ex obligatione incūbunt, &
ex consilio: iuxta cuiusq; facultatē ad profectū in virtutib⁹ faciendū. nec fa-
cias, q̄ fecit e *Elias*, cū primū panem cœlestē accepit: qui statim *obdormiuit*.
nam reprehendet te Angelus: & vt secūdo comedas, & statim surgas horta-
bitur: vt ceptā perfectionis viā prosequaris: eō q̄ adhuc lōga superlit. Quod
ipsum significat sacer textus, cū dicit de RUTH, quod, postquam comedif-
set, *surrexerit inde, vt spicas ex more colligeret*: esca enim hęc cœlestis non datur
otiosis, sed operarijs & laboratoribus: qui in bonorū operū spicis colligēdis
occupantur: vt animū & vires recipiant ad suum laborē continuandū. Et in
hoc ipso, cōtinuando scil. magno feruore suum laborē, gratū animū osten-
dunt. Scriptum est enim: *f qui non laborat, non manducet*. Siquidem talis nec
ipsum cibū promeretur. Sed & illud est verū: quōd, qui non manducat, non
laborat: quia deficient illi vires. Est itaq; rationi consonū laborare, vt pos-
sis comedere; & comedere; vt possis laborare: alterū horū ad alterū præstā-
dum adhibēdo. Deus. n. spiritualement portionē, quam in Sacramento cōmu-
nicat, adauget ei, qui eadem Communionē feruenter vititur ad laborandū.
Propterea. n. dixit Dauid: *g labores manū tuarū, quia manducabis: beatus es, &
bene tibi erit*. Memēto Christū D. N. cū hoc diuinū sacramentū instituisset,
& laudum hymnum absoluisset, ex mensa surrexisse: non, vt dormitū, sed vt
in hortū ad orandum, seq; ad grauissimas tribulationes suę passionis tolerā-
das offerendū, conferret, dicens, feruentissima illa verba quæ S. Ioannes re-
fert: *h vt cognoscat mūdus, quia diligo patrē, & sicut mandatū dedit mihi pater, sic
facio: surgit e eam us hinc; ad locum scil. in quo sum cōprehendendus: vt in me,
quidquid constitutum est, impleatur. Hic est verus spiritus, quem ex cœlesti
hac mensa haurire debes, cū ad eam sederis cum cœlesti principe; & inde
surgere, ad exequendum quidquid Deus iusserit; teque offerre, ad sustinen-
dum, quidquid ipse statuerit, & ad gloriam suam fieri permiserit. & in hoc
totus mundus agnoscat, & tu ipse facillē deprehendes, Communionem tu-
am ex vsu tibi fuisse, si cum hoc animo illam peregeris.*

DENIQVE quemadmodum RUTH, cibo sumpto roborata, perseuerauit
in colligēdis spicis vsq; ad vesperā; & postea *iporiās, quæ collegerat, reuersa est
in ciuitatē, & ostendit socris suæ: in super proinli & dedit ei de reliquis cibi sui, quo
saturata fuerat*: ita etiam tu sacra Communionē confortatus, constanter in
tuis bonis exercitijs perseuerabis. ita tamen, vt non solo tuo iudicio te gu-
bernes, nec statim fidas rebus, quæ bonæ apparent, etiam delectationi-
bus, quas in Communionē, aut orationē, ac Dei visitationibus senseris:

sed

Gratia ope-
re reddēda.

c3. Reg. 19. 6

f2. Theff. 3.
10.

g Pf. 127. 2.

h Ioan. 14. 31

i Ruth 2. 13.

sed omnium rationem reddas Confessario, Patris spirituali, qui tuam animam dirigit, cum ijs humilitatis, resignationis, obedientiæ, & charitatis indicijs; vt ex ijs tanquam ex reliquijs eorum, quæ gesseris & acceperis, aduertat ipse & agnoscat bonum spiritum, qui te direxerit. Nec timeas vitium inanis gloriæ, quæ in his occasionibus solet oriri. Nam (vt Cassianus ait) periculosius esset res tuas occultare, tantum tibi retribuens, quod solus te ipsum possis gubernare, cum certo periculo propriæ deceptionis: quam esset damnum inanis gloriæ, quod certum non est: & licet illud intercidere reificando coram Deo intentione tuam; & manifestando eius dona: quia id ipse vult; & in eum finem, quem ipse intendit; & ne in eis deceptio aliqua tibi oboriatur.

§. III. *Quæ in Ratione hac reddenda sint obseruanda.*

QVOD si nosse cupias, qua dexteritate prudentiaq; Magister Spiritus in hac ratione excipienda; & qua fidelitate ac feruore discipulus in ea reddenda vti debeat: attende colloquium inter NOEMI & RUTH in hac occasione interrogauit NEOEMI socrus eius: *ubi hodie collegisti, & ubi fecisti opus? sit benedictus, qui misertus est tui.* Indicauit RUTH ei, apud quem fuisse operata: & nomen dixit viri, quod BOOZ vocaretur. Cui respondit NEOEMI: *benedictus sit à Domino; quoniam eandem gratiam, quam prabuerat uiuis, seruauit & mortuis.* Rursumq; ait: *Propinquus noster est homo.* Et RUTH, hoc quoque inquit, *precepit mihi, vt tam diu messoribus eius iungerer, donec omnes segetes meterentur.* Cui dixit socrus: *Melius est, filia mea; vt cum puellis eius ex eas ad metendum: ne in alieno agro quisquam resistat tibi. Iuncta est itaque puellis BOOZ, & tam diu cum eis messui, donec hordea & triticum in horreis conderentur.* In hoc colloquio quatuor capita insinuantur maximi momenti, quæ ad Spiritus Magistrum pertinent.

I.
Examinandi subditi.

a Prou. 27.
23.

Nec laudandi, nec contristandi.

PRIMUM est: eum, qui ipsius curæ est commissus, exacte & sigillatim interrogare, quid fecerit, & quomodo res tota successerit: nam etsi subdito sit magnum desiderium, omnia manifestandi: sæpè tamen, si interrogaretur, exprimeret, quod fortè nõ aperuisset, eò quod non cogitasset: & ex vultu modoque respondendi conijciat Magister, quid ille in corde gerat. a Propterea enim dixit Sapiens: *diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosq; greges considera: vultus enim ipse sæpè indicat, quod latet in corde; & profunda consideratio eruit in lucem, quod latet in spiritu.*

SED quemadmodum NEOEMI, cernens, quàm multa RUTH collegisset eodie, nec illam propterea laudauit, nec suspicata est, malè illà acquisiuisse: sed interrogas, *ubi collegisset & fecisset opus,* gratà le ostendit erga eum, qui tam humaniter ipsam excepisset, dicens: *sit benedictus, qui misertus est tui.* ita etiam qui curam gerunt animarum, in quibus signa vident excellentium operum, ac virtutum; nec statim eos laudare debent, approbando quod faciunt;

nec

nec tamen reprobare, quasi illusioni ac deceptioni illud attribuendo: Primum esset vanitatis occasio; & secundum pusillanimitatis. Sed decet, eos prudenter cognoscere velle quidquid geritur; & propendere ad bene de rebus eorum sentiendum; vt confidentius, & maiori promptitudine illi omni aperiant: gloriamque Deo dare, quod misericordiam illis exhibuerit. Et cum dicit: *qui misertus est tui*, docet, accepta dona non pro proprijs ipsorum meritis, sed misericordiae & liberalitati Dei esse tribuenda: qui eos praue nit, voluitque gratia sua locupletare.

SECUNDVM, quod etiam pertinet ad ipsum Ducem & Gubernatorem, est, quod quemadmodum NOEMI manifestauit RVTH quis esset Booz, (quem illa non nisi ex nomine nouerat, quamuis eius liberalitatem esset experta) dicens ei: *propinquus noster est homo*. Ita praecipuum Directoris studium debet esse, maiorem semper Christi Domini nostri notitiam & cognitionem eis instillare: vt a quo tanta bona accipiunt, eum & diligant & venerentur; magnamque fiduciam concipiant, maiora ipsum bona largiturum, qui voluerit cognationem nobiscum contrahere, dum factus est homo, nostramque naturam carnis & sanguinis assumpsit: quasi illis diceret: non miremini, hunc Deum hominem tantis fauoribus pauperem animam profecti, quia noster est consanguineus; & sanguis, quem pro nobis sumpsit, & pro eisdem effudit, ipsum vrget, vt nostri misereatur. Sed quid sibi vult verbum illud a NOEMI adiectum: *benedictus sit a Domino; quoniam eandem gratiam quam praeauerat viuis, seruauit & mortuis*. O immensam diuinam largitatis bonitatem! non est CHRISTVS Dominus Noster sicut mundi huius principes: qui viuentibus quidem beneficia conferunt; sed eorumdem post mortem obliuiscuntur: eorum enim amicitia palato ipsorum & vtilitati innititur, quam ab ipsis viuentibus accipiebant; & post illorum mortem alios quaerunt, a quibus eadem accipiant. At CHRISTVS beatitudo nostra, gratiam, quam viuenti iusto incepit exhibere, eandem maiori munificentia seruat cum defuncto: honorans illum, & glorificans per totam aeternitatem in caelo: quia ipsius misericordia aeterna est, & nec principium nec finem habet erga eos, qui ipsum amant, & in Domino moriuntur: eiusque gratia & charitas nunquam perit. Nec solum hanc curam de defunctis gerit, sed etiam de spectantibus ad ipsos: quemadmodum BOOZ misertus est RVTH, eo quod nupsisset consanguineo ipsius. Et propterea dixit Moyses Deo Exod. 34. 7. *qui custodis misericordiam in mille generationes, benefaciens filiis* ob amicitiam, quam cum defunctis parentibus habuisti: quemadmodum fecit propter Abraham, Isaac, Iacob, Dauid, & alios seruos suos.

2.
Christi notitia in stillanda.

3.
Mandato-
rum Dei ob-
seruatio.

c Ioan. 2. 5.

Dei vocatio
constanter
sequenda.

d Psal. 83. 6.

q. 17. in c. 2.
Ruth.

Cauere am-
bulandum.

4.

q. 18. in c. 2.
Ruth.

TERTIVM & præcipuum, quod pertinet ad gubernatoris officium, est, vt quemadmodum NOEMI statim atque RVTH dixit: *Hoc mihi præcepit Booz*, exhortata est illam, vt eius mandato pareret: sic Director debet suos exhortari, vt omnia Christi D. N. præcepta exactè obseruent: eiusque consilia, & inspirationes opere exequantur. ex hoc enim omne bonum eis proueniet: si in omnibus & omnino obediant principali gubernatori Christo, cuius cooperatores sunt eius ministri. Eum in modum quo Virgo sanctissima in nuptijs in Cana Galilææ dixit ministris: *c quodcumq; dixerit vobis filius meus, facite*: quare qui animarum gubernatione funguntur, obseruare diligenter debent, qua via Deus illas deducat; easq; pro officij sui ratione adiuuare: vt constanter eum sequantur, nec ad alium quenquam declinent, dicentes illis, quod NOEMI dixit RVTH: *melius est, filia mea, vt facias iuxta præceptum Booz, vt in eius agro spicas colligas: ne in alieno quispiam resistat tibi*. Verè enim nihil magis nobis expedit, quam in eo occupationis, ministerij, aut exercitationis genere occupari, in quo Deus nos constituit. nam in eo pacem inueniemus, & profectum. quod si ad aliud ab eo distinctum diuertamus, mille impedimenta, quæ nobis resistent, inueniemus. ita vt maior quidè sit in eo labor, minus tamen commodum; & maius detrimentum. Propterea enim dixit Dauid: *d Beatus vir, qui ascensiones in corde suo disposuit in loco, ubi Deus illum posuit*.

SED quoniam tyrones sæpè errant in præceptis, & inspirationibus Domini discernendis: ad ipsos Magistros pertinet, illos corrigere, ac in eis dirigere quemadmodum fecit NOEMI in hac occasione. nam BOOZ dixit ad RVTH: *iungere puellis meis*. ipsa verò RVTH retulit NOEMI, *hoc præcepit mihi, vt iungerer messoribus eius*. At NOEMI eam correxit, (vt notat Abulensis) dicens: *melius est, vt cum puellis eius exeat*: obseruans scilicet cautelam, quam Booz adhibuerat: vt RVTH non viris sed puellis iungeretur, ad spicas colligendas. Ex quo discant Prælati, quantam curam adhibere debeant in explicando suis subditis modo & ratione suas obligationes & occupationes explendi, occasiones lapsus alicuius euitandi; vt ita vnum præceptum impleant, ne se periculo exponant alterum transgrediendi.

DENIQVE ad eorundem Directorum munus spectat, eos, quorum curam gerunt, ad id quod optimum est & perfectissimum exhortari: tam quoad substantiam operis, quam ad intentionem illud perficiendi: persuadentes illis, vt in utroque, quod præstantissimum est, accipiant. cum in modum quo NOEMI exhortata est RVTH, vt cum puellis Booz exiret ad *metendum*, quasi diceret (vt notat idem Abulensis) *hodie spicas aliquas pro te collegisti: omitte iam hoc officium, ex quo tam exiguus prouenit fructus: & coniungere puellis Booz ad metendum; non ob*

merce-

mercedem, sed vt illas adiuues in seruitio Booz, à quo sperare poteris liberaliorem tui laboris remunerationem. Quod dixit NOEMI, cogitans, vt hoc obsequio RUTH, ipsius Booz voluntatem ad se alliciens, viam sterneret, vt ipsam in vxorem duceret: quemadmodum postea fecit. Quæ omnia ob oculos nobis proponunt curam & sollicitudinem Magistri spiritualis in dirigendis suis tyronibus ad seruiendum Deo in rebus magnis: nec propriam mercedem, aut se ipsos in bonis actionibus suis quærendos; sed Deum solum eiusque voluntatis beneplacitum: eò quòd hac via multò plus sint profecturi, siquidem non sibi sed suo dilecto laborantes, eò maius præmium ex eius liberalitate accipient: quo minus illud quærent. magnum illud sibi præmium reputantes, quòd ipsi in omnibus placeant. In quem sensum dixit S. Bernardus: perfectum Dei amorem nec mercenariū esse, nec tamē mercede carere: potius eò maiorem obtinere, quòd minus illam quærat, in hoc enim ostendit, se multum diligere: siquidem pro præmio respicit diligere, & obsequi suo dilecto.

CONCLUDAMVS hunc tractatum cum obedientia RUTH tam firma & cōstanti, vt de ea dicat Scriptura: *e iuncta est puellis Booz: & tam diu cum eis messuit, donec hordea & triticū in horreis conderentur.* nā talis esca, quale est hoc Sacramentum & cum ijs consilijs, quæ CHRISTVS Dominus inspirat, & bonus eius minister suggerit: modò sit fidelis obedientia: tribuet donum perseuerantiæ in sanctis exercitijs, vsque ad finem messis, huius scilicet vitæ, & donec spirituales messes omnium virtutum sibi colligat: tam illas, quæ inferiore sensuality parte exoriant, quæ significantur per *hordea*; quàm illas, quæ superiore spiritus partem perficiunt, quas significat *triticum*. quæ omnes condi debent in horreis animæ: vt iustus (quemadmodum ait Apostolus) *est sanctus corpore & spiritu*, & perueniat eò, vt duabus gloriæ stolis exornetur, quæ promissæ illi sunt in cælo.

SED quemadmodum messis hordeacea, & incipere & finire solet prius, quàm triticea, quæ solet esse postrema: ita etiam fit, vt seuera virtutum corporalium exercitia, quæ robustiora corpora & fortiores complexionem requirunt, breuiori tempore durent. Et quemadmodum vires debilitantur ac deficiunt in senectute, ita in ea (ait Sanctus Hieronymus) cessare solent penitentia, disciplina, ieiunia, & similes aliæ asperitates, non tamen deficiunt spirituales virtutes: sed potius crescit sapientia, charitas, misericordia, & zelus animarum: imò ipsum desiderium rigoris & seueritatis tunc non tepescit: quamuis desint vires ad eos labores opere exequendos; nam si posset, potius tunc eos auget. nam, quòd se videt magis morti appropinquare, eò maiori feruore se præparat vt fœliciter ac prosperè viæ suæ finem imponat: quemadmodum proximo Tractatu dicitur.

Pura intentio.

Amor non est mercenarius.

Serm. 37. in Cantic. & tract. d. diligens Deo, & dicto pro in de.

5. c. Ruth. 2. 23

Perseuerantia.

1. Cor. 7. 34.

Epist. 2 ad Nepotian. Tom. 1.

S. Greg. 8. Moral. 6. 7.

g Ioan. 12.
25.

IMPONAMVS itaque huic tractatu de Sanctissimo Sacramento finem, dicentes de eo (quod Sanctus Ioannes dixit) superesse alia multa mirabilia, que si scriberentur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi essent libri. Quare plurima, ea que grandia dicenda supersunt de eo, quatenus est Sacrificium: qua, Deo bene fauente, ponentur in Tractatu de statu Sacerdotum, & de Sacrificio Missæ.

TRACTATUS QUINTVS,
DE PERFECTIO
NE IN INFIRMITATI-
BUS ET MORTIS PERICVLIS: AC
DE EXTREMÆ VNCTIONIS

SACRAMENTO.

LTIMVM SACRAMENTVM ex quinque ad singulorum perfectionem institutis, est EXTREMA VNCTIO: qua infirmis in ultimo vite periculo constitutis datur, vt possint in sua infirmitate Christianam perfectionem conseruare & augere seque preparare ad bonam mortem, qua fit illis transitus ad æternam gloriam. Prius tamen quam in particulari de hoc Sacramento agamus, operæpretium erit rem ipsam paulò altius aggredi, & in particulari declarare, quidquid ad ipsum Christianum spectat, toto tempore, quo ægrotat, & est valetudinarius: proponendo ob oculos, & eruendo thesauros, quos in ipsis infirmitatibus DEVS reconditos habet, modumque & rationem, fructum ex iisdem infirmitatibus capiendi.